
Møtereferat

Til stede: John Hansen (TMU), Torkel Johansen (VM), Ellen Jordal (DUG/USIT), Vegard Vike (KHM), Cora Oschmann (AM), Camilla Celine Nordby (BM)

Forfall:

Kopi til:

Gjelder: Faggruppe konservering, møte 03.09.2014

Møtetid: 1000-1500

Møtested: USIT Blindern møterom 3212

Signatur:

Formålet med møtet var å gjennomgå evaluering av konserveringsmodulen i MUSITs gjenstandsbase, samt gjennomgå behov for tilpasninger etter at denne nå har blitt tatt i bruk ved alle museene. En evaluering ferdigstilt i februar 2014 med liste over foreslåtte tilpasninger var oversendt gruppen før møtet. Innledningsvis ble noen mindre tilpasninger som ikke var omfattet av evalueringen diskutert. Faggruppen kom frem til følgende konklusjoner og tilpasningsbehov i den eksisterende modulen.

Følgende punkter ble gjennomgått:

1. Identifikasjon av hendelser

HendelsesID - felt for overordnet konserveringshendelse i resultatoppsett (HID), bør få eget navn (KONS_HID) i resultatoppsett, slik at det blir lettere å skille fra andre hendelses-IDéne (enkelthendelser).

2. Standard resultatoppsett

Det ble foreslått et standard resultatoppsett for konserveringsfanen ved alle museene, som kan velges som forhåndsdefinert alternativ. Det vil fortsatt være mulig å lage egne oppsett. Følgende felter foreslås i standardoppsettet:

- Museumsnummer
- Unr
- Dato
- Hendelsestype
- Hid (overordnet)
- Hid (enkelthendelse)
- Merknad/kommentar
- Tilstandskode
- Utført av

Postadresse 7491 Trondheim	Org.nr. 974 767 880 E-post: Arkeologi@vm.ntnu.no	Besøksadresse Erling Skakkés gate 47b Trondheim	Telefon + 47 73 59 21 70 Telefaks + 47 73 59 22 38	Faggruppelider Torkel Johansen Tlf: + 47 73592106
--------------------------------------	---	--	---	--

All korrespondanse som inngår i saksbehandling skal adresseres til saksbehandleren ved NTNU og ikke direkte til enkeltpersoner. Ved henvendelse vennligst oppgi referanse.

3. Kobling av foto i fotobasen til delhendelser

"Drag and drop" av foto fra fotobasen til delhendelser i konserveringsfanen (jmf. tilsvarende funksjonalitet i gjenstandsskjema) ble foreslått for å effektivisere bruk av eksisterende foto.

4. Konservering av ukatalogisert gjenstandsmateriale

Ved registrering av konserveringstiltak for ikke katalogiserte gjenstander, vil dette kunne løses ved at en kan registrere gjenstander i henhold til aksjonsnummer i gjenstandsbasen, for så legge til konserveringshendelser. En kan de arbeide videre med samme post når en arkeolog ferdigstiller katalogiseringen. Dette fordrer at funnet er registrert med aksjonsnummer i aksjonsmodulen først. Det er viktig at en samarbeider tett med det personalet som skal gjennomføre katalogiseringen, slik at en unngår dobbeltføringer av gjenstander. Det kan potensielt forekomme at en må splitte funn eller gjenstandsposter etter konservering. Dette må løses med rutinetilpasninger ved museene (f.eks. ved at en knytter en felles kommentar til splittede gjenstandsposter e.l.).

5. Rapportfunksjoner

Faggruppen ønsker å få på plass en lett tilgjengelig rapportfunksjon som bruker data fra konserveringsmodulen. Arbeidet med tilstandsrapport prioriteres. Gruppen utarbeider en felles mal for tilstandsrapport. Følgende punkter er ønskelige for rapportfunksjonen:

- a. Det skal kunne lages en tilstandsrapport for en enkeltgjenstand eller for flere gjenstander, i henhold til det som er registrert i tilstandsvurderingen.
- b. Tilstandsrapporten skal kunne åpnes / genereres fra hendelsessiden i konservering.
- c. Tilstandsrapporten genereres som word-dokument for redigering og ferdigstilling i tekstbehandler.
- d. Utformingen av tilstandsrapporten skal være felles for alle museene.

KHM sender ut forslag til felles mal for tilstandsrapport som faggruppen kommer med innspill på (vedlagt). På sikt vil det være ønskelig med en generell hendelsesrapport for alle enkelthendelser, men tilstandsrapport prioriteres foreløpig som en «pilot» for andre rapporter. I de utkastene som er sendt ut har det kommet forslag om at en tar med felter for Analyseformål, Sluttdato for konservering, Teknisk beskrivelse, Materialbruk, Kommentar og Datering/periode. Faggruppen lager en konkret spesifisering før rapportmaler tilrettelegges i MUSIT. Disse skal være felles for alle museene.

6. Tilstandsvurdering:

- Faggruppen foreslår at en nedfeller og spesifiserer definisjoner knyttet til de enkelte tilstandskoder. Kriteriene som er benyttet så langt er hentet fra ABMs mal, som ikke nødvendigvis er passende for arkeologisk materiale. En bør imidlertid se at definisjonene ikke avviker vesentlig fra sistnevnte, da ABM-definisjonene allerede er lagt til grunn for gjennomførte tilstandsvurderinger ved museene. Vedlagt referatet legges KHM's forslag til definisjoner sammen med eksisterende definisjoner fra ABM. Definisjonene bør legges tilgjengelig i MUSIT-wikien når en har kommet til enighet om disse.

- Forslaget om nedtrekksmeny for status/situasjon vedtas, med valgene «før konservering», «etter konservering», «før utlån», «etter utlån».

7. Henvisning til utlånssak:

Faggruppen ønsker å kunne knytte konserveringshendelser til en konkret utlånssak. Dette vil gi tilgang på datoer (utlån / forfall) og tilsted i forbindelse med / som vises i tilstandsrapport. Koblingen bør gjøres på konserveringshendelsen (overordnet) på høyre side, med en nedtrekksmeny eller lignende. N visning av saksnummer, hendelse (utlån), utlånsdato og til-sted vil være ett alternativ. DUG utarbeider et forslag konkret løsning her. Forutsetter at datofeltet i forvaltningsfanen spesifiseres ("utlånsdato" i steden for / i tillegg til dato). Dette tas opp i gjenstandsgruppa på møte 9. september.

8. Tidligere konservering:

Det må bli lettere å slette/endre, samt at hendelsen må lukkes / avsluttes manuelt av konservator.

9. Endring av antall:

Antallfeltet i gjenstandsbasen er nå «åpent» slik at konservator kan endre dette ved konsolidering eller sammenliming av gjenstander i flere deler. Faggruppa foreslår at endring av antall og antall fragmenter legges inn som alternativer i hendelsen målbestemmelse.

10. Angivelse av overflatebehandling i behandlingshendelsen.

Det foreslås at faggruppemedlemmene får admintilgang til endring av referanselistene i konservering. Det er imidlertid en fordel om faggruppa brukes som forum for å diskutere nødvendig tilpasninger, spesielt om det er snakk om større revisjoner; dette for å sikre konsistens og entydighet i listene. Lakkert legges inn som stikkord, behandling.

11. Tilganger til ulike faner (les/skriv)

Tilganger til enkeltfaner i henhold til lese- og skrive tilgang styres av hvert enkelt museum. Dersom en mangler tilganger, må dette tas opp med lokal databaseansvarlig for gjenstandsbasen.

12. Avslutt konservering:

Faggruppen ønsker at en ved avkrysning låses alle poster, men det skal være mulig for bruker å fjerne krysset / låse opp konserveringen og redigere / rette feil / etterregistrere informasjon.

Prioritering:

Følgende prioriteringer av tiltak ble foreslått:

1. Utvikling av tilstandsrapport-funksjon.
2. Utvikle henvisning til utlånssak
3. Tilrettelegge for drag and drop av foto til konserveringshendelsen
4. Endring av funksjonalitet for «Avslutt konservering» og «Tidligere konservering»
5. Endre mål/antall, legge til lakkering stikkord, nedtrekksmeny for status tilstandsvurdering.

Tiltak som ikke løses i 2014 må inngå på MUSITs forslag til handlingsplan for 2015. Endelig prioritering av tiltak til denne sendes på høring i faggruppe konservering før handlingsplansarbeidet starter.

Vedlegg:

Eksempler på tilstands- og konserveringsrapporter fra KHM

Definisjoner på tilstandskoder fra KHM og ABM

05.09.2014

Torkel Johansen (referent)

Tilstandskoder – definisjoner

Tilstandskode	Definisjon ABM(*)	Foreslått definisjon (arkeologisk)
0	Tilstandskode 0 brukes når gjenstanden er i førsteklasses bevaringstilstand, når ingen tidligere konservering eller behandling er utført og ingen konservering eller rengjøring er nødvendig . Utlån og utstilling kan godkjennes.	0. Ikke konserveringsbehov. Stabil og i god stand. Uopprettelige skader eller manglende deler kan forekomme, men gjenstanden er tilfredsstillende støttet/stabilisert til å hindre videre nedbrytning.
1	Tilstandskode 1 brukes når gjenstanden er i god stand og ingen konserveringsmessige tiltak er nødvendige . Gjenstanden kan være merket av tidens tann og/eller har vært restaurert/konservert ved tidligere anledninger. Rengjøring kan være nødvendig. Gjenstanden kan stilles og lånes ut etter lettere rengjøring.	1. Konserveringsbehov, estetisk. Gjenstanden er stabil, men kan ha behov for konservering av estetiske årsaker før for eksempel utstilling. Eksempelvis overflaterengjøring eller retusjering.
2	Tilstandskode 2 brukes når gjenstanden har mindre skader og/eller trenger overflaterengjøring. Gjenstanden er merket av tidens tann og/eller har vært restaurert/konservert ved tidligere anledninger. Gjenstanden kan stilles/lånes ut kun etter vurdering av teknisk konservator og eventuelt etter konservering/rengjøring.	2. Konserveringsbehov. Gjenstanden har behov for konservering. Behandling er nødvendig for å hindre videre nedbrytning. Eksempelvis sammenliming av løse deler, ompakking og forbedret oppstøtting.
3	Tilstandskode 3 brukes når gjenstanden har store skader, er i dårlig bevaringstilstand og trenger konservering snarest. Gjenstanden kan ha skitten og/eller støvete overflate, samt konserveringsmessige eller estetisk utilfredsstillende eldre behandlinger/restaureringer. Gjenstanden kan ikke lånes/stilles ut før omfattende konserveringsarbeider har blitt foretatt. Eventuelt skal ikke gjenstanden lånes ut i det hele tatt på grunn av fare for fullstendig nedbrytning og/eller ødeleggelse.	3. Konserveringsbehov, akutt. Nedbrytningsfaren er stor. Stabil oppbevaring på magasin er vanskelig å oppnå i nåværende tilstand. Eksempelvis akutt angrep av insekter/mugg, aktivt korroderende metall, gjenstand kan ikke bære egen vekt, keramikk som smuldrer.

(*) Fra <http://kulturradet.no/documents/10157/6c412350-1d8e-447a-9e72-c03fdb473d3b>

Mapping av tilstandsrapportfelter med gjenstandsbase			
Tilstandsrapportfelt	Skjema i gjenstandsbase	Felt i gjenstandsbase	Merknad
Utlånsperiode	Forvaltning/utlån	Dato, forfallsdato	Forutsetter spesifisering av datatype i forvaltningsfanen
Låntaker	Forvaltning/utlån	Til sted	
Utstillingstittel			Fylles ut manuelt
Museumsnummer	Gjenstandsskjema	Museumsnummer	
Gjenstandstype	Gjenstandsskjema	Gjenstand	
Materialer	Gjenstandsskjema	Materiale	
Mål	Gjenstandsskjema	Mål	
Vekt	Gjenstandsskjema	Vekt	
Tilstandsbeskrivelse	Konservering/tilstandsvurdering	Merknad/beskrivelse/resultat	
Foto neg. Nr.	Konservering/foto-PDF	Filnavn (?)	Kan evt. utsettes til "drag and drop" av foto evt. kommer på plass?
Utstillingsbetingelser			Fylles ut manuelt
Transport, håndtering			Fylles ut manuelt
Temperatur	Konservering/Oppbevaring og håndtering	Temperatur	
Relativ luftfuktighet	Konservering/Oppbevaring og håndtering	Relativ luftfuktighet	
Belysning/UV	Konservering/Oppbevaring og håndtering	Lys og UV-nivå	
Kommentarer			Fylles ut manuelt
Dato			Fylles ut manuelt
Sign. låntager			Fylles ut manuelt
Sign utlåner			Fylles ut manuelt

ANALYSERAPPORT

Rapportdato: 06.02.2007
Konservator: Vegard Vike

Museumsnummer:	C56163 /	Aksesjonsnummer:	A06/217
		Funnummer:	
Sted/Proveniens:	kvitingskjølen		
Fylke:	Oppland		
Kommune:	Lom		
Datering/periode:	Bronsealder		
Gjenstandstype:	Hudsko	Antall:	0
Beskrivelse:			
Materialer:	lær(hud), ugarvet		
Vekt (gram):	0		
Mål (cm):	Lengde:	Diameter:	
	Bredde:	Andre mål:	
	Høyde/tykkelse:		

UNDERSØKELSE / ANALYSE

Utført av: Vegard Vike, konserveringsseksjonen

Metode / apparatur: Visuelt

Resultat: Foreløpig analyse av hudskoene fra Kvitingskjølen.
Museumsnr: C56163/1

Skoen er laget av ugarvet hud som i våt tilstand er delvis transparent. Fremre del av skoene er svært slitt/nedbrutt i såledelen. Den er laget av kun ett stykke hud (2-3 mm tykt). I prinsippet er skoene laget som en avlang firkant med grove huller/snitt langs kantene. Hældelen er snurpet sammen med grove kastesting ved hjelp av én hudrem (3-5 mm bred) av samme lær som selve skoene. Også tådelen har vært snørt/snurpet sammen opp mot vristen, men her er ikke noen snor bevart.

En prøve til C-14 analyse bør tas ut før eventuell impregnering for frysetørking. Hudskotypen vi har fra Kvitingskjølen finnes blant annet fra jernalder og middelalder, men enkle hudsko er ikke lett å datere typologisk. Ugarvede hudsko blir svært sjelden funnet arkeologisk da de lett råtner. Hudsko av garvet gjenbrukslær med tilsvarende snitt som denne skoene er funnet i norske byfunn fra middelalderen (blant annet: G4268, branntrekk 6 - 7, c1254-1300, Mindets tomt, Gamlebyen, Oslo. C28891, Bispegata, Oslo. N26310, fase 9 og N55901, fase 8, Trondheim). Hudsko finnes også fra flere andre steder i Europa, blant annet fra myrer, saltgruver og fra nedfrosset kontekst. For bedre oversikt over sammenlignbare funn se særlig det som er skrevet av Willy Groenman-van Waateringe fra 2001, Prehistoric Footwear i boken Stepping through time (se vedlagt litteraturliste).

Overflaten av hudskoens narvside har ingen bevart rester av hår. Huden ble derfor trolig avhåret før huden ble brukt til å lage sko av, dvs at læret trolig har vært røytet (dvs lagt til lett råtning i f.eks en elv eller vannbad for å bryte ned hårfestet i hårsekkene, så hårene lett løsner og kunne skrapes av).

Når det gjelder lærtypen gir jeg ikke her noe endelig svar. Ved denne enkle undersøkelsen gjort 06.02.2007 var lærprøvene brukt som sammenligningsmateriale for å studere narvstrukturen noe mangelfulle, og ikke alle mulige dyrearter var representert. Variasjonsprøver fra ulike områder fra hver dyrearts hud var også mangelfullt. Observasjoner ble gjort direkte med blikket under sidebelysning og under stereomikroskop, noen bilder ble også tatt (vedlagt). Fra undersøkelse virker det mest trolig at hudskoen er laget av et domestisert dyr som ku/kalv eller et vilt som rådyr/hjort/reinsdyr (se vedlagt tabell). Egnede referanse/sammenligningsmateriale for reinsdyr og hjort manglet ved undersøkelsen.

Vurdering av dyreart

Basert på narvstruktur (hårplassering) og hudtykkelse fra sammenligningsmateriale (biter av garvet lær fra kjente dyrearter).

DyrIdentifikasjonKommentar

GrisNeiHelt annen narvstruktur

GeitNeiHelt annen narvstruktur

SauNeiHelt annen narvstruktur

KalvmuligKalv har tettere plasserte og ikke like grove hull etter hårene som vi finner på hudskoen. Kanskje en stor kalv?

KumuligKuhud er gjerne tykkere enn huden i hudskoen. Kanskje en mellomting mellom kalv og voksen ku?

Elgtrolig ikkeUsikkert, men elgens narv ser ut til å ha hullene etter hår plassert mye mer i tette rekker enn det vi finner på hudskoen.

RådyrmuligFordelingen av hår og hudens tykkelse minner om prøven av rådyrlær.

HjortIkke sjekketManglet sammenligningsmateriale

HestIkke sjekketManglet sammenligningsmateriale

ReinsdyrIkke sjekketManglet sammenligningsmateriale

Tolkning:

Kommentar:

Laget et vurderingsrapport av skoen og dens materiale (Vegard Vike) etter forespørsel fra Marianne Vedeler (fungerende samlingsansvarlig for middelalder) og Brit Solli (fungerende seksjonsleder for arkeologisk seksjon). Sendt til arkivet 20.08.2008

DOKUMENTASJON

Foto:

Cf30319_44_C56163.jpg

Cf30319_46_C56163.jpg

Cf30319_47_C56163.jpg

Cf30319_42_C56163.jpg

Cf30319_38_C56163.jpg

Cf30319_39_C56163.jpg

Røntgen:

Tegning:

**Annen
dokumentasjon:**

Litteraturreferanser: 2001 Groenman-van Waateringe, Willy
Prehistoric Footwear. Goubitz, Olaf, 2001, Stepping through time:
archaeological footwear from prehistoric times until 1800, Goubitz, Driel-
Murray, Waateringe, Stichting Promotie Archeologie.

1972 Hald, Margreth
Primitive shoes: an archaeological-ethnological study based upon shoe finds
from the Jutland Peninsula. Nationalmuseets skrifter nr.13, Arkæologisk-
historisk række.
Copenhagen

1989 Marstein, Oddlaug
Sko og andre gjenstander i lær: en typologisk analyse. Meddelelser nr.23,
Fortiden i Trondheim bygrunn: Folkebibliotekstomten (hudsko side 59).

1977 Schia, Erik
Skomaterialet fra "Mindets tomt" Høeg, Helge Irgens, 1977, Feltet "Mindets
tomt": stratigrafi, topografi, daterende funngrupper. De Arkeologiske
utgravninger i Gamlebyen, Oslo, Bind I (s176).

KONSERVERINGSRAPPORT

Rapportdato: 10.05.2013 [Sluttdato av](#)
Konservator: Vegard Vike [konservering](#)

Museumsnummer: / Aksesjonsnummer: A12/162

Funnnummer:

Sted/Proveniens: Skomrak
Fylke: Vest-Agder
Kommune: Lyngdal
Datering/periode: Steinalder

Gjenstandstype: keramikk Antall: 4

Beskrivelse: 4 kolti med keramikk, samt et ravsmykke.
Kasse 1: Neolittisk keramikk fra lag 1, ca 800-1000 biter.
Kasse 2: Neolittisk keramikk fra lag 2, ca 500-800 biter.
Kasse 3: Neolittisk keramikk fra lag 3, ca 100-200 biter.
Kasse 4; Neolittisk keramikk med dekor, ca 30 biter. Hengesmykke av rav.
Keramikken er svært skjør og fare for at dekor smuldrer bort.

Materialer: Keramikk
Rav

Vekt (gram):

Mål (cm): Lengde: Bredde: Høyde/tykkelse:
Diameter Andre mål:

TILSTAND

Tilstandskode:

~~Tilstand, stikkord:~~ [i steden teknisk beskrivelse \(fritekstfelt\)](#)

Tilstandsbeskrivelse

BEHANDLING

Behandling, stikkord:

Behandling: Dekorert keramikk
Framentene smuldret lett i bruddkanter og måtte håndteres med forsiktighet før impregnering. Impregnert i våt tilstand med Plextol B500 som var tynnet ut med vann til 20%. Noen få steder (større sprekker/delamineringer) ble 25% og 50% benyttet. Etter impregnering ble sammenliming av fragmenter gjort med Paraloid B72 løst i aceton (ca 40%).

Foto ble tatt før impregnering, og de stykkene hvor mange deler ble limt sammen ble også fotografert etter.

Hengesmykke av rav
Et noe dråpeformet, ganske firkantet stykke rav med et opphengshull i den

smaleste enden. Noen langsgående sprekker og krakeleringer kan sees allerede i våt tilstands, og det er grunn til å bekymre seg for om ravet er såpass nedbrutt at det kan sprekke opp eller miste overflate under tørkingen.

Impregnerte med primal WS24, 5% løst i vann, før uttørking av gjenstanden, pga fare for at den skulle falle fra hverandre under tørkingen. Etter avsluttet tørking var ravet gått fra å være mørkebrunt og svakt rødlig til å bli opakt og lysebrunt. Sprekker og krakeleringer som kun hadde vært delvis synlige i våt tilstand var nå blitt veldig tydelig. For å sikret at ravet ikke skulle miste noe overflate etter trøkingen, og for å bringe tilbake fargene slik de hadde vært i våt tilstand ble det nå impregnering i tre omganger med synocryl 9122 X, 30% løst i xylen.

Foto ble tatt før og etter uttørking og behandling.

Produktbeskrivelse: Aceton
(materialbruk)

Paraloid B72
etyl methacrylat/ methacrylat (EMA/MA 70/30)

Plextol B500

Primal WS24
akrylat dispersjon. (Tg 39C)

Synocryl
Acrylat (nBMA)

Xylen

Kommentar: *Konservering avsluttet, lagt på mottaksrommet*

DOKUMENTASJON

[kommentarfeltet brukes for merknader og faglitteratur etc.?](#)

Foto: mangler museumsnummer, avventer katalogisering

Røntgen:

Tegning:

Annen dokumentasjon:
[Analyse, deler av analyserapporten uten header](#)

-Litteraturreferanser:

TILSTANDSRAPPORT

Rapportdato: 03.04.2014
Konservator: Vegard Vike

Utlånsperiode: 04.04.2014-14.01.2015
Lånetaker: Vikingskibsmuseet, Roskilde, Danmark
Utstillingstittel: Verden i vikingetiden

Museumsnummer: C4293 /
Gjenstandstype: Sverd **Antall: 2**
Gjenstandsbeskriv.: Sverd av Jan Petersen type H (datering ca 800-950). Bladet har innskrift, +VLFBERHT+ på én side og symboler på den andre. Rester av innlagte dekortråder i kobber og sølv på hjaltdelene. Fremre del av bladet er avbrutt og foreligger løst.
[Datering/periode](#)
Materialer: Jern
Kobberlegering
Sølv
Mål (cm): Lengde: 88 cm Bredde: 8,9 cm (hjal Høyde/tykkelse:
Diameter Andre mål: Lengde: 68,5 + 19,5 cm. Fremre hjalt er 8,9 cm langt og 3,1 cm tykt.
Vekt (gram): 826,2 gram
Tilstandsbeskrivelse: Gjenstanden er hardt korrodert, og mye av eggen og deler av bladet mangler. Rester av rødlig voks på overflaten enkelte steder.
Foto neg.nr: Cf34533_417_C4293
Cf34533_418_C4293
Cf34533_419_C4293
Cf34533_421_C4293

Utstillingsbetingelser:
Transport, håndtering: Ved kurer fra Kulturhistorisk museum
Temperatur: 20°C ± 5°C
Relativ luftfuktighet: Tørt (max 30% RH)
Belysning/UV: Må ikke stilles ut i direkte sollys.

OVERLEVERING TIL LÅNETAKER

Kommentarer:
Dato Sign. lånetaker:
Sign. utlåner (kurer):

TILBAKELEVERING TIL KURER (Kulturhistorisk museum)

Kommentarer:
Dato Sign. lånetaker:
Sign. utlåner (kurer):